

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК ШОСТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля золотих воріт
Телефон редакції 1458.
ТЕЛЕФОН ДРУКАРНІ 1069.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1911

на рік	на 6 м.	на 3 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	
57.00	28.50	17.00	10.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб., і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.
Ціна „Ради“ за кордоном: на рік 11 р., (27 жовт. 94 г. гоним на австрійській валюті), на 1/2 року—5 р. 50 к., на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Кома закорд. читачі передплатують газету через пошту, і платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.
Передплата приймається тільки в 1-го числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

Автори рукописів повинні подавати свої прізвища і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку негодні, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні статі і дописи одразу знімаються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З приводу надісланих до газети анулів редакція не змушена.

Просить авторів додержуватись правил „Ради“.

Умови друкування оповістей

За рядок петіту попередю тексту, або за його зміна, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп. За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає аорітків, платять за оповісті: в 3 рядки 10 коп. за раз, при умові друкування не менше 3-х раз.

Товариство Мануфактур Ісаак Шварцман Перуч з Контракт. дом. Найбільший мануфактурний магазин г. Києва.

„КОНТРАКТОВИЙ ПРОДАЖ“

И. ПЕХОВИЧЪ И СЫНЪ

Перед. Олександрівська вулиця, телефон № 21-77.

Одержано всі НОВИНИ весняного сезону. Величезний вибір шовкового плюша і англійського вельвета.

На час контрактів снідка за готові гроші—15%

У невпевнолу становищі.

Справі в пам'ятником Т. Шевченка коди й не загрожують поки що небезпека, то в усьому разі справа ця знаходиться в невпевному становищі і на неї треба звернути увагу нашому громадянству. Розробка місцевих преса мало виявляє цікавості в цій справі, вона, як у всьому тому, що торкається українства, його владоднів, його важких переживань, „хранить глибоке молчання“, посилавшись може на те, що „черги освідомості“ для українців поки ще не заведено... Отже й тут, в справі Шевченкового пам'ятника, ми мусимо покластись лиш на власні сили.

А справа ця стоїть ось як. Як уже відомо, місце під пам'ятник призначено комітетом й затверджено думою на Михайлівській площі, коло реальної школи. Місце це було ариано у свій час на план, який і розробив комітетом тим скульпторам, що хотіли взяти участь у конкурсі. На плані означено, що місце під пам'ятник не має вигляду голої площини, а що воно засаджено деревами і пам'ятник має краууватися на фоні цих дерев, отже проект мусить бути, так сказати, одофронтованим.

Маючи на оці ці, важливі гадаю з погляду художника, відомості, скульптори певне приватувувались до цих умовин, коли робили свої проекти і такими надіслали їх тепер на конкурс.

Тепер, що ми знаємо. Громадянство вже чуло, що місце коло реальної школи—те місце, де мав стояти Шевченківський монумент, рішено у відповідних сферах, рішено, правда, келейно, без згоди городської думи—але, що та мово важить перед тими сферами!—поставлено, кажемо, одібрать під пам'ятник св. Ольги—початок того „історического пути“. Постає питання: де ж стояти Шевченківському пам'ятникові? Як бути в тими проектами, що надіслали скульптори, коли вони виготовували їх мав на оці певні умовини данної місцевості?

Та коли з проектами можна ще дати раду, змінюючи може той з них, що вибере журі, пристосувавши його до умовин нової місцевості, коли, кажемо, тут ще пів біди, то як же бути в самим місцем для монумента? Де саме йому тепер стояти? Невже на Сіній площі, де Львівський трамвай зупиняється? як це проектує одні з головних керманічів Комітета. Або може на термі місці Сіній площі, де кінчаться Вульварно-Кудрявська вулиця? (проект того ж самого комітету). Може ще де-кому охотілося б багати пам'ятник нашому Кобзареві у Пушу Водяно?..

На цей бик справи першим чинном і не гаючи треба звернути увагу представникам нашого громадянства в Комітеті. Треба сказати Комітет зараз же і директивно, що до збирання журі, чи одібрале місце під пам'ятник Шевченковій без повноту вже забувало для нас і коли так, то треба негайно одібрать нове місце чи на перехресті Бібіковського бульвару та Великої Володимирської вулиці, чи в Золотоворотському сквері, чи в Думському сквері, чи де инде, але ж тільки не на Сіній площі, як це мріється в голові керманіча Комітету.

Гр. Сьогобчній.

Україньска книжка і село.

Не багато відомостей ми маємо про те, який вплив має на селян українська книжка, які думки вона у них викликає, яке враження робить і тому цікаво використувати ті відомості, що коли-не-коли доводяться мати безпосередньо од самих селян.

Мені випадково трапилось побачити листи селян, в яких вони висловлюються з приводу де-яких українських книжок.

Читали книжки і висловили свої думки селяне одного села на Чернігівщині. Вони, як сама кажуть, „хлібороби“, більшість з них—молодь, вчилися у сільській школі. Частина подяє свої думки досить гарною українською мовою, де-які—вельми по-

Театр б. т-ва Грамотности.

Дирекція М. Садовського.

Труппа українських артистів під орулою МИКОЛИ САДОВСЬКОГО.
Сьогодні, 9-го бер. у 4-й раз вистава артиста М. І. Вільямського у 1-й раз GAUDEAMUS. У суботу, 12-го, бенефіс артиста М. І. Вільямського у 1-й раз ЧАРВНИЦЯ. У неділю, 13-го, ранком по цінам від 10 до 60 к. СВАТАННЯ на ГОНЧАРІВЦІ. Ввечері у 21-й раз ЕНЕІДА. У понеділок, 14-го, по цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. у останній раз ДВІ СЕМ'Я. У середу, 16-го, бенефіс артиста і адміністратора І. І. Ковалевського, у 1-й раз ПРИСЛУЖНИКИ. Квитки продаються.

Початок о 8 г. ввечора.

Відповід. режисер М. Садовський.

Городський театр.

Дирекція С. В. БРИКІНА.

Сьогодні, 9-го бер. у 4-й раз вистава артиста М. І. Вільямського у 1-й раз ЧАРВНИЦЯ. У неділю, 13-го, ранком по цінам від 10 до 60 к. СВАТАННЯ на ГОНЧАРІВЦІ. Ввечері у 21-й раз ЕНЕІДА. У понеділок, 14-го, по цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. у останній раз ДВІ СЕМ'Я. У середу, 16-го, бенефіс артиста і адміністратора І. І. Ковалевського, у 1-й раз ПРИСЛУЖНИКИ. Квитки продаються.

Початок о 8 г. ввечора.

Відповід. режисер М. Садовський.

Приймається передплата на

МАЛЮНКИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Перед 50 роковинами від смерті незабутнього Тараса настала потреба широко ознайомити і з його мистецьким хистом. Що можливо було знайти у Петербурзі: акварелі, олівні ескізи, офорти і гравюри (ритуальні), все оце надіслано т-ва ім. Шевченка у Петербурзі має бути вдруковано в кількох частинах під назвою: „МАЛЮНКИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА“.

На першу частину, що міститиме до 30 малюнків в життєписом та поясненням малюнків, оповідається передплата. Хто припає гроші до 26 февраля цього року, той одержать перший збірник малюнків за 3 карб. (пересилка на кошт передплатника наложеною платію) Після виходу ціна збірника буде збільшена.

Передплата приймається для Петербурга—у книгарні Нікера (Невський 14) а для інших міст у С. І. Афанасьєва (Петербург, В. О., 10 линия д. 15^а, кв. 16.) 5-110-2

У ВАРШАВІ

передплатувати „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети, можна у власного агента Гр. К. Стенуря. Там-же приймаються на вигідних умовах замовлення на оповісті для „Ради“. Адреса: Варшава, Каліскета д. 11, пом. 11.

ПІВ'ЕРИ!

лікар М. І. Козловський, приймає хворих: Italia, Ospedale Ligure (presso Sanremo).

У Полтаві

передплатувати „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети, а також купувати в роздріб—можна в книгарні Г. МАРКЕВИЧА. Бульв. Котляревського.

Мала надія.

Третє обмірковування законопроєкту про початкову освіту потроху одкидаються реакційні поправки комісії, зроблені в угоду урядові, й законопроєкт потроху набирає того вигляду, в яким він вийшов з другого обміркування.

У засіданні 7 февраля обмірковано майже всі „бойові“ пункти законопроєкту. Питання, кому бути головою шкільної ради—маршалкові чи виборній особі—розв'язано в напрямі демократичним: постановлено, що головою ради вибиратиме повітве земське зібрання. Питання про церковні школи також розв'язано не так, як того хотіла комісія. Постановлено, що всі початкові школи, незалежно від того, чиїми коштами вони утримуються, повинні бути під надглядом міністерства народньої освіти. Виняток зроблено тільки для церковних шкіл, не вклю-

чених у шкільну сіть, але таких шкіл небагато.

Так саме ухвалено розділ про обов'язковість початкової освіти для всієї людности. Тут, між иншим, трапився курйоз: професор Капустін опинився на одній лінії з славнозвісним Тимощіним, бо обидва доводили, що невчасно заводити тепер обов'язкову освіту в Росії. Дума однак, не звернула уваги ні на доводи Капустіна „од науки“, ні на доводи його однодумця Тимощіна „од життя“.

Де-що доброго принесло останнє засідання й недержавним національностям. Окріж багатьох дрібніших поправок, корисних для цих національностей, ухвалено дуже важну з принципового боку поправку мусульманина Снікєєва. Цю поправку внесено до першого розділу правил про початкові школи для дітей не-русского походження в такій редакції: „У місцевостях з не-русского людністю, де існує власне письменство („письменность“), дозволяється одкривати однокласні початкові школи з рідною мовою навчання тоді, коли в межах триохверстного радіуса або в межах данного міста у цій людности набереться не менше 50 дітей шкільного віку, які не вмють розмовляти по великорусійському“.

Ця поправка знов будить якісь надії. Як що Державна Рада її не одкине, нею зможуть скористуватись ті нещасливі нації, що не попали в число 13 признаних Думою. У поправці ознакою національності вважається істнування власного письменства. Під цю ознаку цілком підходить такі „непризанані“ нації, як, напр., українська й білоруська. Без цієї поправки всі їх надії на здобуття власної початкової школи були цілком безпідставні, тоді як тепер для таких надій є певний ґрунт.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1911 РІК

на українську газету

„РАДА“

РІК ВИДАННЯ ШОСТИЙ.

Газета політична, економічна і літературна.

Виходить у Київі щодня окріж понеділків і днів після великих свят.

„Рада“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за-границею; друкує фельетони, а також статті критичні і твори красномовного письменства.

„Рада“ зостається й надалі неупартійною газетою. Вона буде, як і досі, обстоювати змагання до поширення прав суспільства й органів громадського самоврядування.

На справу народньої просвіти шкільної й по-за-шкільної, на потреби нашого вчителства та на питання культурно-просвітнього характеру—„РАДА“ звертатиме як найбільшу увагу і буде змагатися до найкращого розв'язання цих справ для всього українського народу.

„Рада“ вважає, що поліпшення матеріального добробуту людности економічний розцвіт країни—є основним ґрунтом для зросту національної культури. Визнаючи це, „РАДА“ буде обстоювати кооперативну справу на Україні в усіх її формах: поширення сільсько-господарських товариств, товариств споживчих, продукційних і инш. „РАДА“ буде подавати як найодкладніші звістки, дописи про кооперативну справу взагалі, а на Україні особливо.

„Рада“ буде подавати звістки і дописи про життя культурне, економічне і політичне, про здобутки і втрати яких зазнає український люд за границями Росії: в Галичині, на Буковині, в далеких колоніях: в Канаді, в Сполучених штатах, в Бразилії... Доля та життя наших переселенців в Сибірі, на Кавказі—знайдуть також освітлення на сторінках „Ради“.

ДО СПІВРОБИТНИЦТВА в „РАДІ“ запрошено визначніші літературні і наукові сили.

„Рада“ має ВЛАСНИХ кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Паризі, в Римі, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по сей і по той бик кордону.

Ціна „РАДИ“ з приставкою і пересилкою в Росії:

на рік	на 6 м.	на 3 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.	на 1 м.		
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.													

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб. в 3 строки; на 1 янв. 2 карб. і на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого півріччя.

☆☆ ЗМІНА АДРЕСИ—30 коп., АРТИСТАМ—БЕЗПЛАТНО. ☆☆

Адреса редакції і головної контори: у Київі, Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Передплата на „Раді“ на таких-же самих умовах, що і в конторі, приймається: у Київі: 1) в „Українській книгарні“, Беззаковська 8, 2) в Книгарні „Л. Н. В.“, В.-Володимирська 28 і 3) в Книгарні Черевоского, Фундулеєвська 4; в Київі: 4) в Книгарні „Підольському, у комісіонера Д. Приходька; в Катеринославі—Книгарня Лозинської, Проспект; в Мелітополі—Мервані, д. 6. Єсєєва у д. Залізняка; в Одесі—книгарні „Есперанто“; в Полтаві—Книгарня Маркєвича, бульвар Котляревського; в Петербурзі—Книгарня Вольф; в Харкові—Українська Книгарня, Рибна 25.

Редактор В. Галевич.

Видавець Б. Чикалонко.

Театр „СОЛОВЦОВЪ“.

Дирекція І. Е. Дуван-Торцова.

Сьогодні, 9-го, в 10-й раз вистава артиста Н. С. Савінова. Денна п'єса С. Юшкевича „Miserere“ на 7 крт Постановка Н. С. Савінова. Худ. В. К. Колена. Музика 3-ї крт. скомпонув. з народн. європейських мелодій, 6-ї написана комп. І. А. Сац. Хор під оруд. А. Д. Іванова. Початок о 8 год ввеч. Ціни місцям звичайні. Квитки продаються. Завтра, 10-го, вистава пам'яті Віри Федорони Комісаржевської (з приводу 1-х рокиковий з дня смерті її) „НОРА“ др на 3 д. Г. Ібсена. В п'ятницю, 11-го, прощальний бенефіс артиста А. А. Мурського у 1-й раз 1) „ШПИЛЬКИ в СПЛЕТИНІ“ ком. на 3 д. Кузкова. 2) „ЩЕКОТ-ДИВНЕ ПОРУЧЕННЯ“ к. на 1 д. В нед., 13-го, дві вист.: удень бенефіс підвищення режисера О. Н. Краєва та С. І. Ланського в „ВІСНОСТЬ в ПОРОКЪ“ ком. на 3 д. А. Н. Островського 2) „ЛЕНЩИКЪ ПОДВЕДЪ“ штука на 1 д. Турбіна. Стосується до вистави: „ІВАНОВЪ“ Чехова, „СТОЛІЧНИЙ ВОЗДУХЪ“ ком. на 4 д. Ваюмента та Кадельбурга, „ЧОРТЬ“ Мольєра. З 1-го февр. сезонні квитки та контрамарки не дієсні.

Виріжте цю оповістку, щоб не згубилась!

Цими днями підуть у продаж одлті з золота, срібла і бронзи оксідировані

ЖЕТОНИ-БРЕЛОКИ

з барельєфом Т. Шевченка, чудової артистичної роботи.

ЦІНА: золотих (56 пр.)—10 р., срібних (84 пр.)—1 р. 50 к., бронзових—75 к. Задляждей замовляти по адресі: Київ, В.-Володимирська, 28, книгарня „Л. Н. Вєстника“ 1-114-1

каліченню; далі я наведу де-які п'я-ти. Обвинений бачив, як коло ректорського коридора став якийсь молодий інтелігентний чоловік у спор-

Один пише, що вони, як одержали книжки, то „дуже широко вважали до читання“, не вважали на те, що „була робоча година“. Читачів було в 30, і вони хутко перечитали усі книжки (було 45 кн.); а захопленням читали вони „Кобзаря“, дуже до вдоволи вдарили ім „Страшний ворог“, „Як визволили Північні Американські Штати“, „Хто винен“, „Якої нам треба школа“. „Страшний ворог“ мав такий вплив на читачів, що вони лагодяться скласти „общество трезвости“.

Через хвилину знов залучили вистріли. Обвинений побачив коло себе товариша, який в дріжжячій руці держав револьвер, Імени того товариша не каже. Він вихватив з його руки револьвер під вражінням стрілянина з польського боку і хотів вистрілити. Але товариш Володимир Левинський схопив його за руку і сказав: „Не стріляй, бо перед нами наші!“ Та він так не міг вдержатися і вистрілів два рази в гору. За третім разом револьвер осікся і він його сховав до кишені.

В той хвилині появилася поліція, яка звернулася просто проти українських студентів. Комісар поліції Гавер дуже добре бачив, що в біці брали участь і польські студенти, навіть розмовляв з ними, абираючи собі відомості, але оставив їх в спокою. А коли один з українських студентів звернув його увагу на те, що в ректорський коридорі поховалися польські студенти, він відповів: „Годі, я не можу бути і тут і там!“

Обвиненого припадково не вперли до залу разом з іншими товаришами. Він ходив собі вольно по коридорі, а коли заявив комісарові Гаверові, що брав також участь у демонстрації, отже щоб його пустили до арештованих в 3-й залі товаришів, комісар „мабути не довіряючи його заяв, відмовився. На коридорі розмовляв він також з польськими репортерами. Аж пізніше, коли польські студенти почали бумувати по цілому університетському будинку, висуваючи українців, вони показали на його і тоді його арештовано. А що знявшли у нього револьвер, то обвиняють його за стрілянина.

Такий загальний образ події подав обвинувачений.

З подробиць, поданих ним на питанні трибуналу, прокурора й оборони, треба зазначити ось що:

Віче 1 (в. ст.) юлія 1910 р. було скликало не анонімно, як це каже обвинувачений акт, а скликав його комітет української молодіжї, який на всіх своїх відозвах підписується „К. У. М.“ Так підписався він і на відозві, якою скликав віче.

Що українські студенти прийшли з оружжям, це не дивно, бо ж загально відомо, що члени польської боевої організації ходять все з оружжям. А що вони при кожній нагоді прокувають українську молодіж, то українська молодіж мусіла бути приготовлена до оборони.

З польської сторони рішуче стріляли, що обвинувачений арештовано бачив на власні очі. А що судова комісія не знайшла ніяких свідків, які вказували б на те, що обвинувачений посягав тим, що після події університету 6 днів не був зачеплений, отже ті, кому належало на тім, могли свідобно анищити сліди вистрелів з польської сторони.

На внесення оборони трибунал ухвалив переслухати студентів Олександру Вордуня, Володимира Левинського і Омеляна Ревюка на доказ, що обвинувачений стріляв у гору, в стелю.

Другим обвинуваченим, якого почато переслухувати внішньому дворі, був студент геології Павло Реветилю. Його висувають, ніби він стріляв, а описля вискочив з вікна 3-ї залі, яка лежить на першому (по російському численню на другому) поверсі, в огород, де його аловила поліція і відібрала в його револьвер і касет.

Тим часом з його слів виходить, що все те—„фантазія“. Він прийшов до університету, не знаючи нічого про віче. Коли побачив, що в 3-й залі відбувається віче, зайшов туди. На коридор авдита не виходив і ввесь час перебував серед тих, що товчились в залі.

Чув гамір, крики, вистріли. В кіпці, в залі явився поліція і комісар заявив, що будуть стріляти. Саме тоді перед ним хтось скочив через вікно. Переляканий він інстинктивно вискочив за ним. В огороді задержала його поліція. На землі, коло його, знайшли револьвер і касет, який видно хтось інший викинув з залі через вікно,— і сказали, що це він викинув те оружжя.

Обвинувачений взагалі робить вражіння чоловіка, який нічого не знає, всього боється і в цілу історію попав зовсім випадково.

Дальше переслухання його відложено на завтра.

Віх роковин його смерті. До комітету, що стоїть на чолі святкування, належать діячі громадські, аємські, міські гласні, особи должністі, в благодійности яких що до „читання зловредних мечтаній“ про український сепаратизм, про відокремлення від Росії України, здавалося б, і не може бути найменших сумнівів. Особи ці мають височайший довіл збирати жертви на пам'ятник поетові і всі їх вчинки роблять ся отверто при світлі найширшої гласности.

Ставлять вони собі дуже почесне завдання: „вродати должне памяти многострадального народного поета, въ пльняхъ котораго вылилася до того скртыя душа многомилліоннаго народа, его исторической мартырологической страданій и переживаній, его нравственные принципы и чаянія“.

Т. Шевченко закликав ворожі один одному народи до згоди й любові. — Того ж батька такі ж діти,— жити б та брататься..

Так писав поет, душа якого боліла, страждала, двлючась на рабство народа, що був кріпаком. Так писав він, закликаючи до гуманности, бажаючи просвітити народ.

Вшанувати його пам'ять—обов'язок кожної культурної людини, що розуміє значіння для народу і загально людської культури такого „вбраннаго судьбы“. Вшанування це—свято культури й прогреса.

Але тим-то воно й викликає проти себе „влюбныя клеветническія нападки прайвой печати, яко-бы ратушей за русское національное дьло“. Вона глибоко невадить всяку культуру й просвіту, всяке культурне свято, і вона інсинує й репетує до „предержащихъ властей“.

„Отчество въ опасности“—галасує „Свѣтъ“; українці, мовляв він, змагаються „къ созданію українской республики подъ протекторатомъ Австріи и Германіи съ включеніемъ Києва и Одессы!“ Пі більш, ні менш. І вся права преса, включаючи й наше „Киевлянина“, в один голос аселетую газети „націоналістів“.

Ліцарі „мрака и невѣжества“, лицарі „кнута и насилия“, у яких одно завдання—гасити світ і культуру, розбуркувати звязки соціалістичної інстинкту та незгоди, не можуть не синкуватися всіми засобами „омрачить предстоящій празникъ культуры, знаменующій братское и терпимое отношение къ столь родственному народу и его гордости“.

ДЕРЖАВНА ДУМА.

Засідання 6 фєврєля.

Початкові школи.

Предсидатель—кн. Волконскій. Третій раз обміркується „яко-проєкт про початкові школи. На черзі—правила про школи для дітей неросійського походження“.

Перший одділ приймає в такій редакції: в місцевостях з неросійською людністю, яка має своє письменство, дозволяється засновувати однокласові початкові школи з рідною мовою навчання тоді, коли в межах грохверстового радіуса або в межах городської поселення є не менше як 50 дітей шкільного віку, що не вміють говорити по російському.

До 7 одділу приймають поправку октябристів в такій редакції: при школах які означені в одділі 1, можна одкривати на кошти казни або на місцеві кошти додаткові повтрительні класи російської мови і дітячі садки, в котрих має одбуватися перше знайомство дітей з російською мовою“.

Статтю 29 приймають в редакції: „Зякововчителі православної віри запрохують і допускають до навчання державні школи. Закорововчителі повинні мати відповідний богословський освітній цєвз. Затверджує їх шкільна рада“.

Гетьцєрї підтримують пропозицію с. д. виключити цю статтю. Він звертає увагу, що кон. демократи, що завше в цілому составі Думи голосують найбільше з с. д., при де-яких змінах партійної комбинації змінюють позицію і голосують проти поправок с. д. Поляки, ідеологи націоналізму, голосують проти поправок с. д., котрі мають на увазі оборону національности. Бачте, який характер має націоналізм поляків і демократизм кадєтї!—значнє Гетьцєрї. (Оплєски крайніх лївих, правих і націоналістів).

Мілюков заявляє, що к. д. завше голосують по своїх крайніх переконаннях і підтримують поправки с. д., коли вони з ними згожуються. (Сміх правих і крайніх лївих).

Статтю 53 приймають в редакції другого читання. Предсидателя повітової шкільної ради обирає повітєвє земське зібрання. Поправку до цієї статті міністерства народної освіти за те, щоб за предсидателя шкільної ради був повітовий предводитель дворянства,—одкідають.

Статтю 70, що обговорює порядок одкрїтї шкільних рад в місяцях, де не заведено земства, приймають з поправкою польського кола, яка вважає порядок заснування шкільних рад в Царстві Польському до заведення там земства.

Предсидатель повідомляє Думу, що з Вільни одержана телеграма, якою сповіщають про смерть члена Думи Монтильї і пропонує вшанувати його пам'ять вставанням. Всі встають.

Одділ перший законопроект приймають в такій редакції: „Пошарить

означене положення про початкові школи на школи „всіх відомств, на які б кошти вони не содержувалися, за винятком шкіл, які мають на увазі навчати дітей виключно віроученню, церковних шкіл, що не увійшли в шкільну сітку і нижчих шкіл приватних“.

Одділ про заведення обов'язкового навчання приймають в редакції другого читання.

Запитання про авіці школи.

Предсидатель—Кануєтїн.

Оголошується запитання к. д. предсидателя ради міністрів і міністрів народної освіти про порушення останніми урядовими роспорядженнями тимчасових правил 27 августа 1905 року і Высочайшого указу 11 июня 1907 року, які регулюють внутрішнє життя вищих шкіл. Заявлена негайність.

Аджемєв доводить, що роспорядження Ради міністрів од 10 декабря 1910 р. і 11 января 1911 р., змінюючи Высочайші укази, утворюють таке становище, в якому профєсори, стоячи на ґрунті закону, одляються на руйнування урядової власти.

Московський університет—гордімї всієї Росії—пообується найкращих профєсорів і стоїть під сторожем. Час уже сказати, що та людина, яка не слухається Высочайших указів і намагається робити все своєю волею і в той же час являється безсилою перед яким-небудь цензем, що така людина не достойна стояти на тому високому постї, на якому стоїть тепер. (Оплєски опозїції. Шикання правих).

Маклаков заявляє, що університетське питання в теперішній момент уявляє з себе мініатюру того, що в великому масштабі дється тепер в Росії. Коли люде, що живуть за університетом, не жаліли молоді, штовхаючи її на революційний шлях, роспочали проповідь учебної забастовки, профєсура під свичками лївих партій довела свою діяльність до великого самопожертування. (Вигукї зправа: „Що ви брешете?“). Уже наближався той час, коли правова основа мала б запанувати над демагогією, але в цей час виявилось, що успіх правової основи не для всіх бажаний: уряд під впливом правих знов профєсури арештницький удар в спину. Щоб роздражити все студентство, треба було вдарити по його обороніям. Уряд увів в університети поліцію. Де починають запровадити двї власти, там нема зовсім властї і наступає анархія. Введення поліції в університети, це акт провокації (оплєски опозїції). Головокідна система уряду ударила, головним чином, по середнім обов'язкам, головним ворогам міністерського самовласти. Ця система заведена не для культури в Росії, а для нікчемного адміністративного самовласти. Привносить жертви не для Росії, а для московського профєсура, котрий проміняв звання профєсор на роль іграшки в руках міністра внутрішніх справ. Жертви приносяться для політики того ліцеїрного властолюбця, який на горє Росії не зяв запроваджує. (Оплєски лївих; протєсти в центрї і зправа). Ця провокаторська політика чорною плямою ляже на голови міністрів. Коли дума одкине негайність питання, то цим скаже, що в Росії все спокійно і що вона вірить цим людям. (Оплєски з-ліва, свички з-права).

Родічев заявляє, що не можна ширити освіту, покладаючись на матеріальну силу. Коли Дума бажає зберегти саме коштовне в життї держави—науку, то вона повинна прийняти це запитання. (Оплєски з-ліва).

Замісловський визнає, що під гострий час безпорядків праві не вважаличасним підтримувати негайність.

Пурішкевич зауважує проти докєв Аджемєва по адресї академістів. Між академістами,—каже він,—співки нема. Ця молоді витримує смислово обструкцію і Аджемєв в своїх обвинуваченнях ганєбно абрехав.

Предсидатель спїняє Пурішкевича за звинявання грубих виразах.

Пурішкевич закликає уряд не одмовлятися од своїх заходів і твердо провадити свою полтику, хоч би прийшлося й штиками розгнати компанію, що утворює безпорядки.

Негайність одкинуто.

Далі засідання в середу.

ПО РОСІИ.

— Прєкт виборчого закону правих. Як кажуть, на майбутньому а'їдї об'єданого дворянства буде прочитано проєкт нового виборчого закону, виробленого групою правих членів Держ. Думи на чолі з членом Думи Шєчковим. Після того, як з'їзд ухвалить цей виборчий закон, його подадуть в вищі сфєри. Новий проєкт зовсім виключає доступ євреям в Держ. Думу, а також значно піднімає земельний цєвз. (Р. У.)

— Депутати-священники. Серед думського духовенства йдуть дуже жваві балачки, що не раз були і перше, про де-яких депутатів-священників, які не беруть участї ні в яких комісіях, дуже рідко бувають на загальних зборах і дуже вже часто виїжають додому. Виїжають вони надовго авичайно в той час, коли по парам буває найбільше треб, за які добре платять: в-осєннї шлюбні, а в великий піст—сповідь. Зачайшо, що в Думі і серед місцевого населєннє

чутї яріканнє на духовенство, яке обвинувачує духовенство і Думу в тому, що вони нічого не роблять. Думське духовенство шукає способів, як вплинути на своїх товаришів. Надто вважали за це після чутки, що одна впливова особа говорила, наче б-то в 4-у Думу виборчий закон лишається без авіи, але адіймуть питання, щоб не лишати на службі депутатів, вибраних в Думу. Це відноситься до духовенства і впливано скаргами на неакуратність членів Думи священників. (Рус. Вѣд.)

— Реформа духовних шкіл. Обєр прокурор синоду вніс в раду міністрів законопроект про реформу духовних семінарій і шкіл. В проєкті лишається десятилітнє духовна школа з поділом її на духовні школи (4 кл.) і семінарію (6 кл.). Побилюються вимоги на екзамєнах од тих, що вступають в школи. Духовній освіті коучуть дати такий напрямок, щоб учні відчували свою належність до духовної школи. Загально-освітнї побільше настільки, щоб по скінченнї семінарій учні могли вільно вступати до університету. (Р. У.)

— Цікаве проханнє. До авідуючого петровського персоналїю тюремю явився горєць Саадї-Огли з проханнєм: „Посади, голубе, мене в тюрьму“. Той здивувався: за що? „Лєти нема що, хлїба нема“—з слєзовами в голосі одповів горєць. Голод не являється угодливим злочинством і авідуючий одмовився задовольнити проханнє. Тодї горєць вже розєсердєвєся: „Все одно сада в тюрьму! Я сидів за крадіж і втік“. Забрали справки по книжках, і, справді, виявилось, що в май 1906 року з работ на тюремному городі, підпийшї горіюкю авідирєтєля, втік підслідствєнний арештант Саадї-Огли. Прийшлося уважити „слєзєвє проханнє“ бідолахи. Горєць дуже зрадів. (Р. Сл.)

— Вільне ходєцтво. Главнє-управляющій землеустройством і хлїборобством Кривосєйсь зєвернує до ради міністрів з проханнєм австановити вільне ходєцтво за Урал. Він просив, щоб дозволено було вільно ходити у всі райони Сібіру з забезпєченнєм ходєкам льготного проїзду по залїзницєх, а тим, що пересєляються, авідать повички на переїзд. Надумку міністра це являється першим кроком в справі корінної зміни пересєленської політики згідно з поглядєми на неї Століпінє. Рада міністрів ухвалила доклад Кривосєйєва. (Р'ѣч.)

— Народний банк. Прєкт народнього банку в Москві затвержено в радї міністрів. Завдання банку давуть кредит кооперативним організаціям. Комітет про сєльське опадно-позичковї і промисловї товариства при товаристві сєльського господарства рїшив зєвернутись до всіх кооперативних організацій Росії з проханнєм обміркувати пропозиції для вступу в число акціонерів банку. (Р. У.)

— Іліодор. Члєни Синоду в приїїтєнєм у настрої. В тому, що в Царїцкє послєво гєн.-адьютанта Мєандрїку, вони бачать недовїрєтє до себе. Можлива одставка митрополита Антонїя і обєр-прокурора Лукьянова. В Петербург з'їхався правї архирєй Антонїй волінський проєкт дозволю приїхати в Петербург наче-то для докладу про становище єпархїї, а справді він хоче клопотатись за Іліодора. Іліодор одмовився скоритися наказовї Синоду і вїїхав разом з члєном Держ. Думи Володимирєв, назад в Царїцкє.

— Сучасна статистика. За час з 1-го января по 31-є января, по газетних вїдомостях, покєрано на смерть 5 душ. Кєри були: в Тюменї—2, у Варшавї—1, Тифлісї—1, Єлисаветполї—1. Прїсуджено до смертної карї—в Красноярску—2 і в Петербурвї—1.

Штрафи на редакторів періодичних вїдань накладєно в 23-х випадках на 6,450 руб. Штрафєвано такі газети: „Ѧко“—200 р., „Зєрло“—200 р., „Газ. для вѣщєх“—300 руб., „Кїєвская Мисль“—300 р., „Перєлом“—200 руб., „Наш Путь“—300 р., „Одєсская Новостя“—500 руб., „Смоленскій Вѣстникъ“ (2 раза)—200 р., „Пермск. Край“ (2 раза)—200 р., „Утрєвнєя Звѣзда“—200 руб., „Звѣзда“—300 р., „Утро Россїи“—500 р., „Студєнчєская Жїзнь“—500 руб., „Уральская Жїзнь“—300 руб., „Омскій Вѣстникъ“—500 руб., „Голосъ Вѣлєстока“—100 руб., „Утро Варшавы“ (2 раза)—450 р., „Студєнчєская Мисль“—300 р. и „Варшавское Слово“—100 р.

В Петербурвї заборєнено Гєсєновї лекцію про реформу жіночого законодавства. В Рязї члєнов Держ. Думи Предкєльзовї не дозволено прочитати доклад на тему: „Аграрнїй вопрєсь въ Прибалтїйскомъ краї“. Там же закрито одно з самих старих т-в тєрєвєстї і не допущєно було зібрання рємісничих підмаїстрів для виборє делегата на з'їзд. В Кїєвї заборєнено лекцію Мєколина про декабристів і про Герцєна. Там же не дозволено лекцію про Толстого. В Самфєрополї вчєтєльському т-ву заборєнено шанувати пам'ять Л. М. Толстого. В Рєвелї закрито 27 похоронних кас і 2 т-ва тєрєвєстї. В Мїнську не допущєно зібрання призначєвє для виборів депутата для одправки в Петербург по питаннє про святочнїй одпочинок і т. и. (Р'ѣч.)

Проєс 101.

Третій день.

Розправа почалася переслуханням другого з найбільш обтяжених обвинєних, студєнта прав Осєна Озримовича, який дав докладні подробици про стрєляннє в університетї.

Підчас реферату Зєлєвєнє в Ш лекцієвнї зал залучали голоси, що поляки будують барикаду.

Коли обвинєний після віча вийшов з залу, побачив що де-які з українських студєнтів побудували оборонну барикаду, але її вони самї зараз таки розкадали і рушили давою до польської барикади. Коли обвинєний опинився перед польською барикадою, на українську молодіж летів з польського боку град полїв. Українські студєнти вїступили трохи, але під впливом задніх рєдів подалися знов наперед і під градом полїв така аводулі ї розкадали барикаду.

Тєпер почалася рукопашнєя боротьба між обєма сторонами і серед того з польської сторони почуєся вїстрєля, а опєсля ще вїстрєлює 4—5 разєв. Обвинєний вирєзєно бачив, як з ректорського коридора вихилився якийсь старший чоловік, в кожнім разї не студєнт, можливо, що хтось з уавєрситєтєвської служби, і стрїляв з револьвера до української молодіжї. Після цих перших вїстрїлів українці подалися знов наперед, але з їх рєдів залучали оклики: „Не уступати! Цє жакбї!“ Тодї вони знов посунули вперед і з польської сторони знов почали стрї-

Культурне свято й „націоналісти“.

Вчєрєшнє „Кїєв. Утро“ під вїщєнаведєним заголовком умїстїло таку статтю д. А. Лєрєвєича:

„26 фєврєля має вїдбутись вшанування пам'ятї одного з вєлєчїших поєтов славянєтєвє, Тараса Григор. Шевчєчка—з приводу 50 лї-

М. Лєвєнський.

У Фінляндії.

Маленький, висококультурний народ фінляндський переживає тепер тяжкі, похмурі, як і його небо, часи. Велику, вікову шолу треба було пройти, щоб в такі тяжкі часи захвати спокій, здібність до праці, до органічної роботи державного будівництва. А він, цей сумний народ, заховав. Спокійно, без галасу, в повній організації перевів він вибори до сейму, що працюватиме замість розпущеного, хоч в користь і можливість цієї праці ніхто не вірить. Спокійно, з невиспучою енергією, тільки ще сумніші стали обличчя у вибраних депутатів сейму, ще сумніша юрба, що проважить їх до церкви на урочисте відкриття сейму. Ось вони всі в зборі. Вважає величезна більшість представників працюючого люду: робочих, селян. Дивинися, згадаєш нашу Думу і соромно стає. Сором за великий народ, який настільки ще темний, що посилає оборонити свої інтереси Маркових, Крупенських та Пуришкевичів. А цей от маленький майже що-разу дає велику більшість сіву народу. Права, умови виборів там інші. Та що умови... Тут почуваєш, що кожен з цих людей, яких тільки що одняли од робочого станка, плуга та вартата, має тісний, міцний звязок з народними масами; вони вибрали його свідомо і вибрали б при всяких умовах. А леж одна соц.-демократична фракція має тут 86 представників з 200 всіх депутатів. Чуєш, що їх слово, то слово народу, який їх послав, їх воля—яого воля і не стануть вони робити проти волі народу, не стануть виносити постанов, що не любі йому. За кожним їх словом слухують, провіряють, обмірковують. Нічого не сховаться од виборців, нічим не забаче баки депутат ім—на все мусить дати відповідь.

Серед депутатів надто звертає на себе увагу і вражає росіянина українця присутність депутаток-жінок. Серед них виділяється своїм розумним, енергійним обличчям проста робитниця в біленькій хустинці. Поводиться вона серед депутатів просто, з певністю, наче серед давно знайомих людей.

Політичне становище Фінляндії не покралося. Вся налія на сейм; в нього вірити, на нього надіється весь народ. А він що може зробити? Цими днями увільнено головного директора медичного управління Сівера. Увільнено без застереження, без попередження, єдино за те, що він закрив кілька лікарень, бо в Петербурзі скоротили видатки на лікарні. Увільнили його без пенсії і без жалування, в 24 годины. Фінляндці дорожать ним, бо він урочистив їх од холери. І в відповідь на увільнення, вони засипали його листами з висловом сподівати, а квітирю його... квітками. Несподіванкою для фінляндців було і увільнення невідомий для теперішнього режиму улаборського губернатора та виборчого поліціймейстера. А ще більшою—призначення поліціймейстером бувшого начальника сисного одалу в Гельсінгфорсі Іксонена, якого присудили за розрату і підряди до двох років тюрми, а потім помилували. Який настрій утворюється в сеймі і в країні, видно з промов тальмана Свінухууда та проповіді пророба Аракало. Тальман одверто заявив, що росписки сейму не зламили енергії народу і не помешчали й звязок з сеймом. «Він жеде од сейма оборони своїх життєвих інтересів, і сейм повинен справити це довіря і оддати всі сили для оборони і охорони краю». В кінці своєї промови тальман закликає міцно стояти за конституцію і за закон, не вагаючись ні хвилини. Пророб Аракало чорними фарбами малює сучасне становище і закликає в це люге время виконати довг свій перед нащадками, щоб вони не осудили...

Як виконати обов'язок свій перед народом, то можемо вірити, що знов настає час, коли вони знову піднесуть крила, як орли. Та як би депутати не виконували свого обов'язку перед народом, легше не буде і темні хмари не розвіються.

По вищих школах.

Петербурзький Технологічний Інститут. В № 5 «Ради» була надрукована стаття д. Valle „Молоде життя в 1910 р.“. В статті Valle на підставі дописів наведено статистичні данні про бібліотеку Спб. Технологічного Інст. Ось я і маю сказати про це кілька слів.

Коли наш громадянин писав, що на „укр. книжки припадає 11 проц. користування“, то це було зроблено, коли в нашій бібліотеці не було ніякої статистики.

Тепер, коли бібліотека з'організована по „Рубанській“ системі, виявляється змога мати статистичні данні, котрі я і подаю. За осінній семестр 1910 року на укр. книжки припадає не 11 проц., а... 1,4 проц., не рахуючи вже журналів, бо коли взяти до уваги користування і журналами, то на укр. виділі припадає далеко менш. Книжок же українських в бібліотеці в проц. до російських—6,4. Дали.

З російських книжок читаються 47,6 проц. (на 100 книжок 47,6 були аборіровані), а укр. тільки 10,1 проц. Сумні виводи. З 80 разів, коли брались укр. книжки 71 р. брали—5 наших громадян. Виходить, що не велика сила не громадяни читає укр. книжки.

З українських книжок найбільш читають Вяйняченка (III книжка—4 рази), з російських—Гумористичні і Амфитратова (20 раз.—Амф. Аверченко „Веселия устрици“—19 р., Марк Твен і інші).

Тепер скажу кілька слів, чого так мало читають у нас укр. книжки. Почнемо з не громадян. З кого вони

у нас складаються? З росіян, поляків, кавказців, жидів. Росіяне, хоч і добре відносяться до українства, але нічого не розуміють по укр. і не хотять читати по укр. питання на російській мові, бо „знають, мав страшно некогогда“. Поляки мають свій відділ, у котрому до слова скнажить теж мляво читають книжки. Про них вічого вже казати, як і про кавказців, котрі відділяються од всього студентства. Жидів я розділю на дві частини: укр. і польських. Перші дуже прихильні до укр. і навіть читають укр. книжки. Другі ж (більшість) негативно відносяться до нас, укр.

Тепер „малоросси“. Іх до 10 проц. всього студентства. Закликають їх великими плакатами, „метеликами“, ходять по лабораторіях, говорять з декотрими поодиначі—нічого не помагає. Більшість з них уявляє а себе ту масу, котру ніщо не цікавить, котра індиферентно відноситься не тільки до укр. справ, але і до справ внутрішнього життя студентства, навіть до свого шланку (справа нашой Ідальді, де треба було робити реформи, але їх не зробили, хотіли збирати „сходку“ 4 рази). До всього цього треба додати ще панування академізму (але частого), якийсь „спорт“, хто скорше витримає іспити. Ясно, чого не читають наших книжок. Не можна сказати, щоб багато читали книжки і з загальної бібліотеки, бо на кожного абонеата припадає по 8,5 книж. за семестр (4 місяці).

Одна надія зосталась була на реферати, котрі призначені у нас у февр. і марта, але і тут перешкоди в циркулярах.

Михайло Л.

ПО УКРАЇНІ. У ЖИВІ.

Ювілей Ганні Барвінок. До нашої редакції надійшла на ім'я письменниці така телеграма:

„З приводу Вашого п'ятидесятилітнього ювілею дозволяю висловити Вам, високоповажана Олександра Михайлівна, нашу прихильність до Вас, нашу дяку за Вашу щирю працю; наше почуття до Вас жак буде Вам нагородою за великі труди, які ви поклали на користь української руху та рідної літератури. Працюйте ще довгі роки. Українська секція при тій славі вашої культури. Український музично-драматичний гурток „Кобзарь“ в Москві“.

Святкування Ювілею Т. Г. Шевченка 19 гілосних київської городської думи подали в думу заяву, в якій радять так одсвяткувати ювілей Т. Г. Шевченка: 1) організувати вшанування пам'яті поета, об'єднувати при цьому одвадене городом місце для пам'ятника; 2) назвати одну городську школу Шевченківською, поставивши для неї новий будинок; 3) народний дім на Троїцькій площі назвати іменем Шевченка; 4) влаштувати по городській школах читання, присвячені пам'яті поета з роз'яснюв. учням віршів поета і біографію; 5) повісити портрети поета в публічній городській бібліотеці, а також школі його імені; 6) назвати одну улицю, що підходить до місця постановки пам'ятника улицею Шевченка; 7) асигнувати потрібні кредити для виконання цих постанов.

В українському клубі сьогодні на черговій літературній вечірці буде прочитано італійською волеву: „Госпі старого серця“ (медична аллюгорія) Петра Джеькова, в українській перекладі. Крім того д. Яновська прочитає оповідання „Правда“. Початок о 8 годівні вечора.

Лейді по історії України. Сьогодні в народній аудиторії (Бульварно-Курьявська, 26) д. О. І. Левинський прочитає третью загально-доступну лекцію по історії України: „Українское казначество і его происхождение и борьба съ Польшей до Богдана Хмельницкаго“.

Святкування 19 фебрала у Київї. На нараді у п. губернатора вироблено програму святкування 19 фебрала у Київї. 18 фебрала по всіх церквах буде одривалено панакхиду по Імператорові Олександрові ІІ. 19 фебрала урочиста архиереєвська одрива в офіційному соборі. Після літургії молеб'я з многочисним Царствующому Домові. Після молеб'я хрестийні ход на місце пам'ятника Олександрові Другому. Потім в комерційному зібранні одбудеться урочисте засідання київської шкільної округи і таке ж засідання губерньского по городським справам присутствія.

Спектакль на словини про визволення одбудеться 20 фебрала в Лукинівському народному домі. Бить думка поставити п'єсу Богородської 19 фебрала 1861 р.

Ювілей 19 фебрала. Дій Горюдький агідується виготовити погурду для царя Олександра ІІ для сельських громад за далеко дешевшу ціну, ніж „Всєросейській національній клуб“.

„Всєросейській національній клуб“ заправив за кожне погурду по 150 карб., не ліучи перевезки (біля 40 карб.), д. Горюдький взявся виготовити такі ж погурду по 75 карб.; крім того, д. Горюдький обрахував, що залізко-цементова основа для постановки монумента коштуватиме не більш 75 карб. Виходить, що постановка погурду стане громадам найбільш по 150 карб.

Нарада земських лікарів. Завтра в київській губерньській земській упра-

ві одбудеться нарада земських лікарів в Київщині. Має прихати по одному представнику од кожного повіту. На нараді будуть обговорюватись засоби по боротьбі з холерою.

Губерньский земський комітет. Екстренна сесія київського губерньского земського комітета одкривається 13 фебрала о 1 г. дня в залі дворяньского дому.

Загальне зібрання київського агрономического т-ва одбудеться сьогодні в 7 1/2 г. вечора в 9 аудиторії у-та св. Володимира. На засіданні буде прочитано доклад В. В. Колкунова: „О постановлениях высшаго с. хозяйственнаго образования в Россіи“. Потім одбудеться вибори ревизійної комісії і розглянуто біжучі справи.

З Київщини. Сельський староста. Корееспондент „Ради“ повідомляє з села Полянецького, уманського повіту, що тамтешній сельський староста Грицько Бабій, забравши на ріжкі видатки 1.616 карб. 76 коп. громадянських грошей, частину з них—155 карб. 61 коп. десь розстрижку. За це Бабій потягнуто до судової відповідальности.

З Волинї. Пошест. В Троїцькому мауастирі, коло приселка Степок, виявилась пошест тифу. Заслабало скілька монахів. Заразився також уладівський волостний фершал Ішук.

З Поділля. Іспектора под. Аух. семінарїі призначено іспектором народніх шкіл 1-го району в Весарабії.

Стіпендія. 14-го фебрала в Кам'янці збирається святкувати 10 ліття губернаторствования в Поділля А. А. Ейслера Коїтет святкування ухвалів законувати при хлоп'ячій та дівочій сім'явж по стіпендії імені Ейслера для бідих дітей незалежно од вірї і національности їх. В комітет входять „тоже малоросси“, поляки, євреї і великороси.

Товарська крамниця. В містечку Троїнах, балтського повіту, одкривають товирську крамницю.

Телефон. З торгово-промисловою метою гадають з'єднати телефоном м.м. Каменку, Яругу та Рашков в Сорочах.

Пошест. За тиждець з 16 по 23 января пошест єпінного тифу по Поділля шириться. До 16 января було одлжих 168, заслабало за тиждець 118, видужало 81, померло 7, лишилось слабих 196. Найбільш людем слабеє в ямпольському, виницькому та кам'яньцькому повітах. Слабих на шланкуваний тиф до 16 января було 589, після 16 заслабало 276, померло 27, виздоровило 211, лишилось слабих 627. Найбільш слабувало на шланкуваний тиф в айвенківському повіті.

Премірування виробів. Подільське сельсько-господарське товариство ухвалило взяти участь в преміруванні сельських кустарних виробів на виставці в с. Сорбах, могол. повіту, що одбудеться 28 августа. Для цієї цілі призначено дві бронзових медалі, 6 позалатних листів та 50 карб.

З Чернігівщини. На заробітки. Наш корееспондент повідомляє, що з м. Вороніжа на весну чачало лярубків збираться Іхати на заробітки в Америку. Сталося це оє через що. Був там парубікка Михайло Куліш, єна т-во вибоїт вдови. Вія славівся між сельськими своїм р-збийняством та крадіжками. Турж, весело, він продав батьківську девятиу землі і, забравши гроші, сказав, що їде в Америку на заробітки. А оєе недавно він прислав матері 400 карб. грошей і обіцяє ще прислати. бо заробляє, вібито, по 2 долари (4 карб.) в день. Це дуже зворушило сельських хлопців, і отчизмалий гурт їх хоче поїхати шадєтя в Америку. До цього часу з Вороніжа в Америку переселилось тільки скілька євреїв.

Непогодування. Стародубське земство, без згоди з єпархіальним начальством, почало одкривати нові земські шкільні комплекти в будинках церковно-парафіяльн. шкіл. Екстренні збори чернігівської єпархіальної шкільної ради ухвалили опротестувати неправилну, на їх гадку, діяльність земства і звернутись а приводу цього до губернатора.

З Палтавщини. Школа імені В. Короленки. Гурток длатських прихильників В. Короленки ухвалив зібрати кошти для абудування народньої школи його імені в миргородському повіті, недалеко од садиби Короленка, де він в останні роки живе літом. Жерти приймає присяжний повіренний Сергій Георгіевич Семеновченко.

З Харьківщини. Комітет. Недавню в Харькові засідав комітет підмоги сельській кооперации. На засіданні було ухвалено—заявити при комітеті інструктора закупку.

З Катеринославщини. Святкування пам'яті Шевченка у Катеринославі. 50-літні роковини смерті Шевченка катеринославське громадянство збирається вшанувати урочистими зібраннями і концертами. „Научне Общество“ думає урядити наукове асідання з промовама й декламацією. Серед промовців мають виступити, між иншим, А. Ліоєвський і Мак. Виков. Архивний Комісія з свого боку гадає теж урядити урочисте наукове асідання пам'яті Шевченка. На цьому засіданні виступити з двома докладами проф. Дм. Ів. Яворницький. Один доклад—про Запорожжя в поезії Шевченка, другий—про матеріали до біографії Шевченка, які переходять в катеринославському музеї ім. Поля. Катеринославська „Провісті“ збирається урядити Шевченків-

ський концерт а рефератом у Народній Аудиторії „Научного Общества“ 6 марта Вудуть і ще концерти в пам'яті Шевченка.

Смерть в варті. В „Р. Сл.“ пишуть, що в Катеринославі на варті замиєв салдат симферопольского полку. Його знайшли мертвого в русниці у руках.

З Харсонщини. Жандари. Недавню на станції Слободка жандарм затяг одного а пассажирів в дежурну кімнату і там шаблею поранив його.

Справа союзника. В Одесі недавню судився озовник Глобачов, редактор „Южана Богатиря“ з гр. Коновичиним, студ. Слатицьким та євнц. Аксеновим. Глобачова потягли під суд за наклеп. На суді він скавав: „Я ім'яль вь виду гр. Коновичина, привнаннаго всеє Россіей извѣстнѣмъ воровъ“. Глобачова засудили до арешту при тюрмі на місяць. Після суду Глобачов звернувся до євнц. Аксенола і скавав: „Разобью твою разбойничью морду!“

Галичина.

Вшанування 50-літніх роковин смерті Т. Шевченка у Відні. Українська колонія в Відні почала також заходи коло вшанування пам'яті незабутнього Кобзаря в цім році—в надунайській столиці. Певно, що це свято не зможе бути таким величавим, як у Львові. Та все-таки по теперішніх оцінках можемо сказати, що повинно воно бути урочисте. До цього часу зроблено в цім напрямі ось що: Зіступинки тутешніх наших товариств: „Січ“, „Родина“, „Поступ“ і „Кружок Явмяників“ склали єспільний комітет, котрий постановив відсвяткувати 50-літні роковини смерті нашого генія єспільно ветеранами. День ветеранів вже призначено. Відбудуться вони 4 марта в. ст. о 8-ій годіньї вечором в VIII повіті, залі „Lehrerhaus“у“. Обіцяли вже в них взяти свою участь всі найвизначніші тутешні наші сили артистичного зв'язку.

Економічне життя України.

Робітниче життя. З початку року безробіття не так сильно дошкулало українським робітникам, але тепер звітки про безробіття надходять все частіше. Так, у Катеринодарі всі одлітні тимчасово зменшили продукцію, щоб вичерпати готові запаси; частину робітників роштитано. На Катеринославщині на Жилосвських кам'яновугільних копалинах, роштитано 129 робітників з брикетної фабрики, бо не стало чогось воли й апусувались казани. У Нижнедніпровських вагонних майстернях в однім одліті працюють по 5 днів на тижневі, а в 4 інших одділах—тільки по 3 дні. Частину робітників незабаром буде роштитано зовсім. В Одесі через великі морози спинився рух пароходів, і тисячі потовних робітників лишились без роботи. Нарешті, в Кременчуці згорів величезний млин Ейслера, після чого також зосталось чимало безробітних.

Поруч з цим надходять звістки про зміни на гірше в загальному становищі тих робітників, що мають роботу. Так, на Олександрівській рудниці Микола-Михайльського товариства, на Катеринославщині, на шахті „Марія“ зменшено з'ягу більше як 1000 робітників. Адміністрація рудника заявила, що хто з робітників на нову розітку не пристане, той може роштитаться. У Юзівці завалилась копальня Віровського, причім убито одного робітника й тяжко поранено другого.

Завостаква була в минулім місяці тільки одна, та й вона скінчилась нещасливо для робітників. Робітники Миколаївської корабельної фабрики на годовану кутю „пошабанили“ о 2 годівні дня, як це робилось і кожного року. Адміністрація оштрафувала їх за це в розмірі 1/3 частини денної плати. Тоді робітники забастували, вимагаючи, щоб штраф було скасовано. З того, одначе, нічого не вишло, й після чотирьох днів забастовки робітники стали до роботи на старих умовах. За що останню забастовку адміністрація знов оштрафувала робітників, але вже в розмірі цілої денної плати.

Організаційні заходи робітників у минулім місяці виявились у двох фактах. У місті Гайсині, на Поділля, заснувалось професійне товариство місцевих прикащиків; товариство вже зареєстровано й приступило до праці. У Київї робітниче кооперативне товариство „Вперед“ одржило свою крамницю на Бібиковських Бульварі; крамниця торгує добре, але не може обслужити всіх членів товариства (370), особливо тих, що живуть у перемісті Шулявіці; постановлено відкрити другу товирську крамницю на Шулявіці.

З інших подій робітничого життя треба згадати про закриття професійного товариства робітників-металістів Камєньского заводу, на Катеринославщині. Адміністрація обвинувачує товариство в тім, що воно мало в своїй бібліотеці недозволені книги. Товариш прокурора переглянув реєстр взятих підчас турси книг і сказав, що серед них недозволених немає. Проте товариство закрито. Незабаром після того арештовано 5 членів товариства, з яких 3 вислано в Вологодщину, 1—з меж губернії, а 1 ще сидить у тюрмі. Усі ці репресії дуже турбують місцевих робітників.

З життя „Провісті“.

Загальні збори житомірської „Провісті“. 2-го числа цього місяця відбулись загальні збори житомірської „Провісті“. Сумні були ці збори. З 169 членів т-ва прибуло всього 17

чоловік. Така байдужість до проєвітанських справ житомірських українців пояснюється де-ними проєвітанськими тим, що в останні часи пішла чутка про небезпечне становище т-ва а боку адміністрації і громадяне бояться показуватись у „Провісті“. Невідомо, наскільки така чутка справедлива, але мало не щоденні українськери статті у чорносотенній „Жизни Волни“ вплинули на мало свідому частину громадян „Провісті“. Євгоричні загальні збори—здається перші у житті „Провісті“, на яких не було обрано ні одного нового члена т-ва. Навпаки, кілька громадян відреклись від свого т-ва, подавши про це офіційні заяви. За голову зібрання було обрано д. Гайдюка і за секретаря д. Боровика. На денному порядку стояв першим одчот ревизійної комісії. Але житомірські проєвітане звикли певне більш до виборів ревизійної комісії, ніж до слухання її одчотів, бо і в цьому році, як і торік, комісія „ухилилась“ від докладу про діяльність т-ва, обмежившись тільки кількома незначними увагами при кіці зібрання а приводу справоздання скарбника „Провісті“. Після довгого докладу секретаря т-ва вирішено скілька дрібних справ.

Після цього були вибори нових членів ради т-ва, кандидатів у раду і членів ревизійної комісії. В раду обрано д.д. Закусила, Боровика, Яницького, Григорьова і Мельникова. Після виборів голова зібрання пропонував побалакати про біжучі справи т-ва.

Один з нових членів ради вступив а пропозицію заснувати у Житомірі український клуб і щоб „Провісті“ вядла на себе роль фундатора клубу. Ця пропозиція була хутко ухвалена більшістю голосів зібрання.

Поодинокі члени зібрання виступили з окремими пропозиціями вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка і після де-яких дебатів зібрання ухвалило такі постанови: 1) 26 фебрала одправити панакхиду у Соборі; 2) урядувати урочисте зібрання у залі громадської бібліотеки, присвячене Т. Г. Шевченку; 3) 6 марта дати спектакль („Невольник“ і концерт) у городському театрі. Крім того постановлено влаштувати скілька народніх читань про Т. Г. Шевченка і подати прохання на дозвіл відкрити безплатну народню читальню імені Т. Г. Шевченка на передмісті, що звється Малеванкою.

Для виконання цих постанов треба не аби якої енергії. Побажемо новим радянам „Провісті“ цієї енергії.

Зібрання закінчилось у 12 год. ночі.

Миколаївська „Провісті“ У г. Миколаєві, 5 фебрала, в т-ві „Провісті“ виставляли драму Карпенка-Карого „Бондарівна“. Грали ввагалі слаєвоєвих, виключаючи дія Науменка (Тарас). По виставі були танці; збору було коло 65 карб.

Українська „Громада“ у Варшаві.

2 фебрала відбувся український концерт-бал на користь „Громади“ і студентів-українців. Публіки було трохи менше, ніж торік на Шевченківському. Виною цього може бути те, що громадянство Варшави довідалось пізно про вечір „Громади“ і позабрало квитки аа інші концерти а вечора. Причиною змеянення публіки можна лічити ще й те, що вечір відбувся в залі польських робітників, мовляв, у місці не популярнім серед вищих шкіл. Але залі польських робітників задрили люде з „Рукає углока“, були обурені, що у росіян немає подібних культурних інституцій, і зібрався зробити у себе доклад про те, до чого може довести культура, невинна праця на ниві народній.

Вечір пройшов з успіхом. Все пошло на собі ознаку того, що це вечір український.

При вході у залу ви бачите роопорядків або в українських убраннях, або з жетонами Т. Шевченка. Далі не можете обійхати стоду, асаданого плахтою. На ньому лежать програми протї і з Краєвидами України (робота Красицького) і т. д.

Спершу виставляли другий акт „Різдвяної ночі“. Другий відділ складає а співів і декламатії. Почав його чоловічий хор „Іваном Підковоєв“. Далі виступила Рубанова (учаця Мішуги), співачка ще молода, але гарно й чуло співає українських пісень. Була далі декламатія (Тердєцький); д-ій Лвовичин співав „Гетьмані“; виступила д-ка Прінська во співамии. Закінчив другий відділ вечора мішаний хор співом „Туман хвильми“. В третім відділі було показано живую картину: „Запорожці пишуть листа султанові“ (по Рєпину). Ніхто не сподівався, що так гарно вийде. Велика дяка за це ст. художя. Гугліньскому.

Після всього були танці. Влія оцни роставували ярмарок з українськими гацьчарами виробами, плахтами, всяким шитвом, виписаним а полтавського земства.

Одвідала вечер сама ріжкоманїтна публіка: українці, росіяне, поляки.

Дм. П.

